

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 11 kwietnia 2023 r.

Pozycja 79

POSTANOWIENIE z dnia 31 stycznia 2023 r. Sygn. akt Ts 79/20

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Piotr Pszczółkowski – przewodniczący
Andrzej Zielonacki – sprawozdawca
Zbigniew Jędrzejewski,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z 8 lutego 2022 r. o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej D.Ś. oraz M.K. oraz wniosku skarżących o zasądzenie na ich rzecz zwrotu kosztów postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym,

p o s t a n a w i a:

- 1) nie uwzględnić zażalenia;
- 2) oddalić wniosek o zwrot kosztów postępowania.

Orzeczenie zapadło jednogłośnie.

UZASADNIENIE

I

1. W skardze konstytucyjnej z 16 kwietnia 2020 r., wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 17 kwietnia 2020 r. (data nadania), D.Ś. oraz M.K. (dalej: skarżące), reprezentowane przez radcę prawnego ustanowionego pełnomocnikiem z wyboru, zarzuciły niezgodność:

1) art. 212 w związku z art. 116 § 1 w związku z art. 116a § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2017 r. poz. 201, ze zm.; dalej: o.p.) „w zakresie, w jakim decyzja o odpowiedzialności osoby trzeciej za zobowiązania podmiotu zobowiązanego jest jedynie konsekwencją niewykonania przez zobowiązany podmiot obowiązku wynikającego z decyzji o zwrocie dofinansowania i w postępowaniu przeciwko sobie osoba trzecia nie ma możliwości kwestionowania podstawy faktycznej i prawnej tejże «pierwotnej» decyzji, która stała się decyzją ostateczną, gdyż nie została zaskarżona w związku z brakiem osób uprawnionych do wniesienia środka odwoławczego (organu reprezentującego), co pozbawia osobę trzecią prawa do sądu, gdyż nie ma ona możliwości merytorycznej obrony przed treścią decyzji dotyczącej osoby prawnej, a jej prawo do sądu w celu obrony przed odpowiedzialnością ogranicza się do zbadania tzw. przesłanek egzoneracyjnych oraz wskazania majątku osoby prawnej, z którego egzekucja umożliwi zaspokojenie zaległości podatkowych

w znacznej części, co nie stanowi należytego ukształtowania procedury w celu ochrony przed arbitralnością władzy”, z art. 45 ust. 1 oraz art. 78 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

2) art. 151 § 1 o.p. „w zakresie, w jakim umożliwia zastosowanie fikcji prawnej w myśl której doręczenie decyzji osobom prawnym oraz jednostkom organizacyjnym niemającym osobowości prawnej w lokalu ich siedziby lub w miejscu prowadzenia działalności – osobie upoważnionej do odbioru korespondencji lub prokurentowi, bez zbadania czy dana osoba jest rzeczywiście upoważniona do odbioru korespondencji (czy np. jest pracownikiem osoby prawnej) w sytuacji posiadania przez organ wiedzy, że dany podmiot nie ma organu uprawnionego do reprezentowania go, co jest niezgodne z zasadą demokratycznego państwa prawa i zasadą sprawiedliwości społecznej”, z art. 2 Konstytucji.

2. Skarga konstytucyjna została wniesiona w związku z następującym stanem faktycznym:

2.1. Fundacja „[...]” z siedzibą w K. (dalej: fundacja) złożyła w Centrum Przedsiębiorczości (dalej: organ) wniosek o dofinansowanie projektu. W dokumencie tym wskazano, że celem projektu jest remont obiektu hotelarskiego, dostosowanie go do potrzeb niepełnosprawnych oraz poprawa efektywności energetycznej budynku. Fundacja podała również, że jest dzierżawcą obiektu hotelarskiego na okres dwudziestu lat.

Projekt został oceniony pozytywnie i w konsekwencji, na podstawie umowy z 1 lipca 2010 r. (nr [...]) wraz z późniejszymi aneksami, organ przyznał fundacji dofinansowanie w wysokości 586 635,57 zł, które pochodziło ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i budżetu państwa w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa na lata 2007-2013.

Na mocy oświadczenia z 29 listopada 2011 r. właściciel obiektu hotelarskiego wypowiedział fundacji umowę dzierżawy tego obiektu ze skutkiem na 30 listopada 2011 r. Oświadczenie właściciela nie było kwestionowane przez fundację. Z kolei w piśmie z 5 grudnia 2011 r. (które wpłynęło do organu 7 grudnia 2011 r.), M.K. (członek zarządu) i B.O. (pełnomocnik), działające w imieniu fundacji, złożyły wyjaśnienia do wniosku o płatność. Dotyczyły one wątpliwości organu co do przedmiarów robót budowlanych i warunków przetargowych stosowanych przez fundację. W piśmie tym wskazano, że wszelkie prace inwestycyjne zostały wykonane i zażądano wypłaty ostatniej części dofinansowania. W rzeczonym dokumencie fundacja nie wspomniała natomiast o utracie przez nią posiadania przedmiotu projektu, a co za tym idzie, o niemożności zrealizowania tego zamierzenia i utrzymania jego efektów w czasie (trwałość).

Obie skarżące 6 grudnia 2011 r. skierowały do Sądu Rejonowego w K. wniosek o ogłoszenie upadłości fundacji, który wpłynął do tego Sądu 9 grudnia 2011 r. Wbrew powinności wynikającej z umowy o dofinansowanie (§ 8 ust. 2 pkt 5) fundacja nie poinformowała organu o złożeniu wniosku o upadłość. Z kolei 7 grudnia 2011 r. skarżące złożyły rezygnacje ze swoich funkcji pełnionych w zarządzie fundacji, które zostały przyjęte przez radę fundacji. Także o tym fakcie fundacja nie poinformowała organu, a zmiany te nie zostały ujawnione w Krajowym Rejestrze Sądowym. Również 7 grudnia 2011 r. fundacja złożyła do organu wniosek o płatność dofinansowania (pozostalej jego części). Akceptując pisemne wyjaśnienia fundacji, 23 grudnia 2011 r. organ zrealizował wniosek o płatność.

Sąd Rejonowy w K., postanowieniem z 2 lutego 2012 r. (sygn. akt [...]), oddalił wniosek o ogłoszenie upadłości fundacji. Z kolei 5 kwietnia 2012 r. – podczas rutynowego sprawdzenia danych w Krajowym Rejestrze Sądowym – organ powziął wiadomość o wystąpieniu przez fundację z wnioskiem o ogłoszenie jej upadłości, a także o orzeczeniu Sądu z 2 lutego 2012 r. Z przedstawionych powodów – zgodnie z § 18 ust. 2 pkt 8 umowy o dofinansowanie – oświadczeniem z 12 kwietnia 2012 r. organ rozwiązał umowę o dofinansowanie bez zacho-

wania okresu wypowiedzenia. Tym samym odpadła podstawa prawna udzielenia fundacji dofinansowania oraz zostało wszczęte postępowanie administracyjne w przedmiocie zwrotu wypłaconego dofinansowania. W trakcie tej procedury ustalono, że Sąd oddalił wniosek o ogłoszenie upadłości fundacji z powodu tego, iż majątek niewypłacalnego dłużnika nie wystarczał na zaspokojenie kosztów postępowania. W przekonaniu organu fundacja dopuściła się naruszenia szeregu przepisów prawa powszechnie obowiązującego, jak i postanowień umownych. Stało się tak, ponieważ nie poinformowała ona o istotnych okolicznościach mających wpływ na realizację projektu.

Obie skarżące – na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego w K. o sygn. akt [...] – zostały wykreślone z działu II Krajowego Rejestru Sądowego nr [...] dopiero 17 grudnia 2012 r.

2.2. Decyzją z 3 lipca 2012 r. (znak: [...]) organ zobowiązał fundację do zwrotu wyszczególnionych w tym rozstrzygnięciu kwot w określonym terminie. Wobec braku reakcji fundacji na tę decyzję, 21 września 2012 r. zostało wystosowane do niej upomnienie w przedmiocie konieczności zwrotu środków w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Po bezskutecznym upływie terminu określonego w upomnieniu, organ 31 października 2012 r. wydał tytuły wykonawcze oraz przekazał sprawę Naczelnikowi Drugiego Urzędu Skarbowego w K. (dalej: organ egzekucyjny) w celu przeprowadzenia egzekucji. Postanowieniem z 27 czerwca 2014 r. (znak: [...]) organ egzekucyjny z urzędu stwierdził bezskuteczność postępowania egzekucyjnego i umorzył postępowanie z uwagi na brak środków w majątku fundacji.

2.3. Pismem z 13 czerwca 2016 r. (znak: [...]) organ zawiadomił obie skarżące o wszczęciu wobec nich postępowania administracyjnego w sprawie solidarnego zwrotu środków wypłaconych fundacji. W reakcji na to zawiadomienie pełnomocnik jednej ze skarżących 11 lipca 2016 r. złożył wniosek o stwierdzenie nieważności decyzji organu z 3 lipca 2012 r. oraz o umorzenie postępowania.

Zarząd Województwa (dalej: organ odwoławczy), decyzją z 1 marca 2017 r. (nr [...]), odmówił stwierdzenia nieważności decyzji z 3 lipca 2012 r. Wskutek wniosku pełnomocnika jednej ze skarżących – po ponownym rozpoznaniu sprawy – decyzją z 16 maja 2017 r. (nr [...]) organ odwoławczy utrzymał w mocy swoje rozstrzygnięcie.

2.4. Decyzją z 22 czerwca 2017 r. (znak: [...] – nr [...]) organ orzekł o solidarnej odpowiedzialności skarżących wskazanych w tym rozstrzygnięciu kwot z tytułu zwrotu nieprawidłowo wykorzystanego dofinansowania. Wobec złożenia przez skarżące odwołania, organ odwoławczy w decyzji z 21 listopada 2017 r. (nr [...]) utrzymał w mocy decyzję z 22 czerwca 2017 r.

Skarżące wniosły od decyzji organu odwoławczego skargę do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w G., który oddalił ją wyrokiem z 11 lipca 2018 r. (sygn. akt [...]). Skarga kasacyjna od tego orzeczenia została zaś oddalona w wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z 27 listopada 2019 r. (sygn. akt [...]).

3. Zarządzeniem sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 16 września 2020 r. – na podstawie art. 61 ust. 3 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U z 2019 r. poz. 2393) – skarżące zostały wezwane do usunięcia braków formalnych skargi konstytucyjnej przez:

– doręczenie kompletnego i poświadczanego za zgodność z oryginałem odpisu decyzji z 3 lipca 2012 r. (nr [...]);

– wskazanie, w imieniu której ze skarżących pełnomocnik odebrał wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 27 listopada 2019 r. (sygn. akt [...]), ewentualnie wykazanie, że był uprawniony do odbioru wskazanego wyroku w imieniu obu skarżących; natomiast jeśli był on pełnomocnikiem tylko jednej ze skarżących, udokumentowanie daty odbioru przedmiotowego wyroku przez skarżącą, której nie reprezentował w postępowaniu przed Naczelny Sąd Administracyjny;

– wyjaśnienie, w jaki sposób – zdaniem skarżących – zostały naruszone, wskazane przez nie konstytucyjne prawa lub wolności;

– dokładne uzasadnienie zarzutu niezgodności kwestionowanych w skardze konstytucyjnej przepisów ze wskazanymi wzorcami kontroli.

Odpis powyższego zarządzenia został doręczony pełnomocnikowi skarżących 18 września 2020 r.

4. W sporządzonym przez pełnomocnika piśmie procesowym z 25 września 2020 r., wniesionym do Trybunału tego samego dnia (data nadania), zostały przedłożone Trybunałowi Konstytucyjnemu stosowne wyjaśnienia.

5. Postanowieniem z dnia 8 lutego 2022 r. Trybunał Konstytucyjny odmówił nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

5.1. W odniesieniu do zarzutu niezgodności z Konstytucją art. 212 w związku z art. 116 § 1 w związku z art. 116a § 1 o.p. Trybunał stwierdził, że ocena dopuszczalności merytorycznego rozpoznania analizowanej skargi konstytucyjnej nie może odbywać się bez uwzględnienia okoliczności stanu faktycznego poprzedzającego jej wniesienie. Merytoryczne rozpoznanie skargi konstytucyjnej jest bowiem możliwe jedynie po wykazaniu przez skarżącego minimalnej staranności w trosce o zabezpieczenie swoich interesów prawnych. Skarga konstytucyjna – co wymaga szczególnego podkreślenia – nie może być wykorzystywana jako instrument służący korygowaniu zaniedbań popełnionych w postępowaniu poprzedzającym jej wniesienie. Trybunał uznał przy tym, że winą strony (jej przedstawiciela lub pełnomocnika) postępowania jest nieprzykładanie staranności i troskliwości w tak wysokim stopniu, jakiego wymaga z natury rzeczy prowadzenie odnośnego postępowania, oraz nieprzestrzeganie wszelkich potrzebnych i możliwych środków ostrożności dla dopełnienia w terminie właściwych czynności proceduralnych.

W świetle załączonych do skargi konstytucyjnej rozstrzygnięć nie budziło wątpliwości, że:

– 29 listopada 2011 r. (ze skutkiem od 30 listopada 2011 r.) doszło do rozwiązania umowy dzierżawy obiektu hotelarskiego oraz utraty przez Fundację „[...]” z siedzibą w K. (dalej: fundacja), w której zarządzie zasiadały skarżące, prawa do tej nieruchomości;

– od 30 listopada 2011 r. niemożliwa stała się realizacja przez fundację, w której zarządzie zasiadały skarżące, warunków udzielonego dofinansowania (zapewnienia trwałości projektu);

– 5 grudnia 2011 r. skarżące (działając w imieniu fundacji) wystąpiły do Centrum Przedsiębiorczości (dalej: organ) z wnioskiem o płatność ostatniej raty dofinansowania;

– 6 grudnia 2011 r. skarżące złożyły do Sądu Rejonowego w K. wniosek o ogłoszenie upadłości fundacji;

– 7 grudnia 2011 r. skarżące zrezygnowały z funkcji członków organu zarządzającego fundacją, które to rezygnacje w tym samym dniu zostały przez radę fundacji przyjęte;

– rezygnacje skarżących z funkcji zostały ujawnione w Krajowym Rejestrze Sądowym dopiero 17 grudnia 2012 r.

Sekwencja powyższych zdarzeń dowodziła w sposób oczywisty, że skarżące – działając w imieniu fundacji – z pełną świadomością wystąpiły o płatność raty dofinansowania. Dyscyplina finansów publicznych, która dla Trybunału stanowi wiedzę notoryjną, wskazywałaby zaś na to, że fundacja nie otrzymałaby kolejnej raty dofinansowania, gdyby organ został poinformowany przez fundację (a ściślej – jej zarząd, czyli skarżące) o utracie tytułu prawnego do nieruchomości, złożeniu wniosku o upadłość, jak i rezygnacji z pełnionych funkcji przez członków zarządu. Skarżące swoim działaniem doprowadziły zatem do wypłaty nienależnej kwoty dofinansowania, pogarszając tym samym sytuację majątkową fundacji w tym sensie, że fundacja zobowiązana była nie tylko do zwrotu otrzymanego wcześniej dofinansowania, ale i tej ostatniej raty wraz z odsetkami. Z chwilą utraty tytułu prawnego do nieruchomości przez fundację odpadła bowiem podstawa do udzielenia fundacji dalszego dofinansowania. W tych okolicznościach orzeczenie o odpowiedzialności skarżących za zaległość z tytułu udzielonego dofinansowania wraz z należnymi odsetkami miało swoje prawne uzasadnienie. Skoro bowiem skarżące swoim działaniem przyczyniły się do powstania zaległości i jednocześnie we właściwym czasie nie złożyły wniosku o ogłoszenie upadłości (por. postanowienie Sądu Rejonowego w K. z 2 lutego 2012 r., sygn. akt [...]), a także nie dopełniły ciążących na nich obowiązków informacyjnych wobec organu, to bezsporna jest ich odpowiedzialność za podejmowane w imieniu fundacji decyzje. Odpowiedzialność ta w szczególności zachodzi wobec braku majątku fundacji, z którego mogłoby zostać zaspokojone roszczenie wierzyciela publicznoprawnego.

Na marginesie Trybunał zwrócił uwagę, że obecne położenie prawne skarżących – zwłaszcza w okolicznościach niniejszej sprawy – wynika również z domniemania prawdziwości wpisu w Krajowym Rejestrze Sądowym (art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym, Dz. U. z 2007 r. Nr 168, poz. 1186, ze zm.; obecnie: Dz. U. z 2019 r. poz. 1500, ze zm.). Podczas rutynowego sprawdzania przez organ danych fundacji w Krajowym Rejestrze Sądowym (5 kwietnia 2012 r.), wydania decyzji w przedmiocie zobowiązania fundacji do zwrotu przyznanych dotacji (3 lipca 2012 r.), ponaglenia w sprawie zwrotu dotacji (21 września 2012 r.) oraz wydania tytułów wykonawczych przeciwko fundacji (30 października 2012 r.) obie skarżące nadal figurowały w dziale II odnośnego rejestru jako członkowie zarządu fundacji; zostały wykreślone dopiero 17 grudnia 2012 r. Oczywiście, wskazane wyżej domniemanie jest podważalne, jednakże wymaga ze strony samych zainteresowanych stosownej aktywności (por. np. prawomocny wyrok WSA w Warszawie z 28 września 2017 r., sygn. akt III SA/Wa 2838/16, CBOSA). Z załączonych do skargi konstytucyjnej rozstrzygnięć wynika zaś, że zarówno rada fundacji (która przyjęła rezygnacje skarżących), jak i same skarżące, zaniechały poinformowania organu o zmianie w składzie zarządu fundacji. Okoliczność ta – wprawdzie wtórna wobec działań podejmowanych przez obie skarżące przed 7 grudnia 2011 r. – miała jednak ten skutek, że po wskazanej dacie skarżące wobec podmiotów trzecich (w tym organu) uchodziły nadal za umocowane do reprezentowania fundacji.

W ocenie Trybunału analizowana skarga konstytucyjna stanowi jedynie próbę uchylenia się przez skarżące od odpowiedzialności z tytułu art. 116 § 1 pkt 1 w związku z art. 116a § 1 o.p. Tym bardziej, że – wbrew ich twierdzeniu – decyzja organu z 22 czerwca 2012 r. nie była „jedynie konsekwencją niewykonania przez zobowiązany podmiot obowiązku wynikającego z decyzji [z 3 lipca 2012 r.] o zwrocie dofinansowania”, a następstwem zaniedbań w zarządzaniu fundacją, o czym świadczą – zarówno – odmowa ogłoszenia jej upadłości przez Sąd Rejonowy w K. (brak środków na przeprowadzenie postępowania upadłościowego i zaspokojenia wierzycieli), jak i ocena nieziszczenia się przesłanek egzoneracyjnych, dokonana przez sądy administracyjne obu instancji wobec skarżących.

Argumentacja przedstawiona w uzasadnieniu skargi oraz piśmie procesowym podważa odpowiedzialność skarżących będących do 7 grudnia 2011 r. (data złożenia rezygnacji)

członkami zarządu fundacji, jako „dłużników rezerwowych” zobowiązania publicznoprawnego w związku z decyzją z 22 czerwca 2012 r. wydaną wobec fundacji, jako „dłużnika podstawowego”. Jest to teza niezasadna, albowiem przypisywałaby odpowiedzialność członków zarządu wyłącznie wobec osób piastujących swe funkcje w dacie wydania decyzji zobowiązujących odnośnie do osób prawnych, a nie wobec osób, które jako członkowie zarządu doprowadziły do negatywnego ukształtowania położenia osoby prawnej.

Powyższe – na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 3 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: uotpTK) – przekładało się na odmowę nadania dalszego biegu skardze w zakresie dotyczącym badania zgodności art. 212 w związku z art. 116 § 1 w związku z art. 116a § 1 o.p. z art. 45 ust. 1 oraz art. 78 Konstytucji.

5.2. W odniesieniu do zarzutu niezgodności z Konstytucją art. 151 § 1 o.p. Trybunał przypominał, że z konstrukcji polskiej skargi konstytucyjnej wynika, iż celem jej jest ochrona przysługujących skarżącemu konstytucyjnych praw i wolności naruszonych na skutek wydania ostatecznego rozstrzygnięcia na podstawie przepisu (normy prawnej), którego konstytucyjność jest kwestionowana. Aby uznać skargę konstytucyjną za dopuszczalną, musi występować ścisła relacja (związek) pomiędzy treścią orzeczenia, zaskarżonym przepisem aktu normatywnego (normą prawną) a postawionym zarzutem niezgodności tego przepisu z określoną normą konstytucyjną.

W tym kontekście Trybunał stwierdził, że zarzut dotyczący art. 151 § 1 o.p. został wywiedziony od decyzji organu z 3 lipca 2012 r. (znak: [...] – nr [...]), którą – jak utrzymują skarżące – doręczono osobie nieuprawnionej, a przez to nie powinna była wejść do obrotu prawnego. Stosownie zaś do art. 79 ust. 1 Konstytucji i art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK możliwe byłoby wniesienie skargi konstytucyjnej w tym zakresie dopiero od ewentualnego ostatecznego orzeczenia Naczelnego Sądu Administracyjnego, zamykającego sądowoadministracyjny tok kontroli decyzji Zarządu Województwa (dalej: organ odwoławczy) z 16 maja 2017 r. (nr [...]), utrzymującej w mocy decyzję tego organu z 1 marca 2017 r. (nr [...]) o odmowie stwierdzenia nieważności decyzji z 3 lipca 2012 r. Innymi słowy, decyzja organu z 22 czerwca 2017 r. (znak: [...] – nr [...]) oraz wydane w jej następstwie decyzja organu odwoławczego z 21 listopada 2017 r. (nr [...]), wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w G. z 11 lipca 2018 r. (sygn. akt [...]) i wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 27 listopada 2019 r. (sygn. akt [...]) nie stanowią orzeczeń wydanych na podstawie zakwestionowanego art. 151 § 1 o.p.

Powyższe – na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 1 uotpTK – przekładało się na odmowę nadania dalszego biegu skardze w zakresie dotyczącym badania zgodności art. 151 § 1 o.p. z art. 2 Konstytucji.

5.3. Odpis postanowienia Trybunału został doręczony pełnomocnikowi skarżących w dniu 14 lutego 2022 r.

6. W sporządzonym przez pełnomocnika piśmie procesowym z 17 lutego 2022 r., wniesionym do Trybunału tego samego dnia (data nadania), skarżące złożyły zażalenie na postanowienie z 8 lutego 2022 r., w którym zarzuciły Trybunałowi Konstytucyjnemu:

– naruszenie art. 61 ust. 2 uotpTK „poprzez jego niezastosowanie i odmowę nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej pomimo niedokonania przez Trybunał oceny istoty zarzutów zawartych w skardze”.

Ponadto skarżące wniosły o zasądzenie zwrotu poniesionych kosztów postępowania według norm przepisanych.

II

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 61 ust. 5 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: uotpTK) skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego o odmowie nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu. Trybunał, w składzie trzech sędziów, rozpatruje zażalenie na posiedzeniu niejawnym, badając w szczególności, czy w wydanym postanowieniu prawidłowo stwierdzono istnienie przesłanek odmowy nadania skardze dalszego biegu.

2. Trybunał w obecnym składzie stwierdza, że zaskarżone postanowienie z 8 lutego 2022 r. jest prawidłowe.

3. Odnosząc się do sformułowanych w zażaleniu zarzutów, Trybunał Konstytucyjny przypomina, że art. 79 ust. 1 Konstytucji stanowi, iż „każdy (...) ma prawo, na zasadach określonych w ustawie, wnieść skargę do Trybunału Konstytucyjnego”. Oznacza to, że skarga konstytucyjna powinna odpowiadać – z woli ustrojodawcy – warunkom merytorycznym i formalnym opisanym w ustawie zwykłej, czyli – obecnie – uotpTK (por. J. Trzcíński, uwaga 10. do art. 79 Konstytucji, [w:] *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, red. L. Garlicki, Wydawnictwo Sejmowe, Warszawa 1999-2007). Ta zaś w art. 61 ust. 4 nakazuje oceniać skargę z punktu widzenia m.in. przesłanek: nieusuwalnych braków formalnych (pkt 1) oraz oczywistej bezzasadności (pkt 3). Obydwa kryteria ustawowe nakładają na Trybunał obowiązek badania na etapie wstępnego rozpoznania skargi nie tylko jej formalnej poprawności (czy spełnia ona wymogi z art. 53 uotpTK), ale także – co wymaga szczególnego podkreślenia – tego, czy wolność lub prawo konstytucyjne, na które powołuje się skarżący, pozostaje (zważywszy na stan faktyczny i prawny poprzedzający wniesienie skargi) w odpowiednim (adekwatnym) związku z przepisem aktu normatywnego, który został uczyniony przedmiotem zaskarżenia (por. Z. Czeszejko-Sochacki, L. Garlicki, J. Trzcíński, *Komentarz do ustawy o Trybunale Konstytucyjnym*, Warszawa 1999, s. 123).

3.1. W odniesieniu do odmowy nadania dalszego biegu skardze w zakresie, w jakim skarżące zakwestionowały zgodność art. 212 w związku z art. 116 § 1 w związku z art. 116a § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2017 r. poz. 201, ze zm.; dalej: o.p.) z art. 45 ust. 1 oraz art. 78 Konstytucji, skarżące w istocie podają w wątpliwość legitymację Trybunału Konstytucyjnego, orzekającego w jednoosobowym składzie, do wyrażania stanowiska co do oczywistej bezzasadności zarzutów podniesionych w skardze konstytucyjnej i to już na etapie jej wstępnej kontroli. W związku z powyższym podkreślić należy, że w świetle przepisów uotpTK (jak i poprzednio obowiązujących regulacji dotyczących postępowania przed Trybunałem) niedopuszczenie do merytorycznego badania oczywiście bezzasadnych zarzutów skargi konstytucyjnej stanowić ma jeden z celów badania prawidłowości tego środka prawnego, prowadzonego w ramach jego wstępnej kontroli. Kontrola ta realizowana jest w pierwszej kolejności przez wyznaczonego sędziego Trybunału Konstytucyjnego, którego rozstrzygnięcie podlega weryfikacji przez skład trzech sędziów Trybunału (w wyjątkowych przypadkach przez TK w pełnym składzie), wywołanej zażaleniem na postanowienie o odmowie nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu. Nie ma zatem *de lege lata* jakichkolwiek podstaw prawnych do relatywizowania przesłanek dopuszczalności skargi konstytucyjnej w zależności od etapu wstępnej kontroli skargi, zwłaszcza zaś nakazu bardziej powściągliwego kwalifikowania sformułowanych w niej zarzutów w trakcie rozpoznania

skargi przez jednego sędziego Trybunału Konstytucyjnego. Należy także przypomnieć, że każdorazowa ocena zasadności skargi konstytucyjnej (tzn. sformułowanych w niej zarzutów) nie może abstrahować od okoliczności konkretnego stanu faktycznego. Naruszenie konstytucyjnych praw i wolności musi mieć bowiem charakter obiektywny, tzn. nie może być wywołane (sprowokowane) przez zachowanie (a ściślej: zaniedbanie) skarżącego (por. np. postanowienie TK z 4 lutego 2015 r., sygn. Ts 193/12, OTK ZU nr 1/B/2015, poz. 10). Argumentacja zażalenia w żaden zaś sposób nie podważyła ustalenia Trybunału, że we wniesionej skardze konstytucyjnej skarżące w istocie próbowały przypisać odpowiedzialność członków zarządu osoby prawnej wyłącznie do osób piastujących swe funkcje w dacie wydania decyzji zobowiązującej odnośnie do osoby prawnej, a nie wobec osób, które jako członkowie zarządu doprowadziły do negatywnego ukształtowania położenia tejże osoby prawnej przez wydanie owej decyzji.

Z powyższych powodów odmowa nadania dalszego biegu na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 3 uotpTK w odniesieniu do art. 212 w związku z art. 116 § 1 w związku z art. 116a § 1 o.p. była uzasadniona.

3.2. W odniesieniu do odmowy nadania dalszego biegu skardze w zakresie badania zgodności art. 151 § 1 o.p. z art. 2 Konstytucji należy zwrócić uwagę, że skarżące nie przedstawiły w tym zakresie żadnych argumentów, które podważyłyby ustalenie Trybunału, iż skarga na ten przepis nie została wywiedziona w przepisany trybie. Decyzja Centrum Przedsiębiorczości z 22 czerwca 2017 r. (znak: [...] – nr [...]) oraz wydane w jej następstwie decyzja Zarządu Województwa z 21 listopada 2017 r. (nr [...]), wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w G. z 11 lipca 2018 r. (sygn. akt [...]) i wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 27 listopada 2019 r. (sygn. akt [...]) nie stanowią bowiem orzeczeń wydanych na podstawie zakwestionowanego art. 151 § 1 o.p. Wniesienie skargi konstytucyjnej na ten przepis możliwe byłoby – stosownie do art. 79 ust. 1 Konstytucji i art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK – jedynie od orzeczenia Naczelnego Sądu Administracyjnego, które zamykałoby sądowoadministracyjny tok kontroli decyzji Zarządu Województwa z 16 maja 2017 r. (nr [...]), utrzymującej w mocy decyzję tego organu z 1 marca 2017 r. (nr [...]) o odmowie stwierdzenia nieważności decyzji Centrum Przedsiębiorczości z 3 lipca 2012 r. (znak: [...] – nr [...]).

3.3. Z powyższych przyczyn – na podstawie art. 61 ust. 8 zdanie drugie uotpTK – należało postanowić jak w punkcie 1 sentencji.

4. Co do wniosku skarżących o zasądzenie na ich rzecz zwrotu kosztów postępowania według norm przepisanych należy przypomnieć, że stosownie do art. 54 ust. 2 uotpTK:

- w przypadku wyroku uwzględniającego skargę konstytucyjną Trybunał orzeka, w drodze postanowienia, na rzecz skarżącego zwrot kosztów postępowania przed Trybunałem od organu, który wydał akt normatywny będący przedmiotem skargi (zdanie pierwsze);
- w uzasadnionych przypadkach Trybunał może orzec zwrot kosztów postępowania przed Trybunałem również wówczas, gdy nie uwzględnił skargi (zdanie drugie).

4.1. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału Konstytucyjnego zwrot kosztów postępowania w sytuacji nieuwzględnienia skargi konstytucyjnej (tj. w razie wydania wyroku stwierdzającego zgodność zaskarżonego przepisu z wzorcem konstytucyjnym albo w razie umorzenia postępowania) ma charakter wyjątkowy i jest odstępstwem od zasady ogólnej. Oznacza to, że pojęcie „uzasadnionego przypadku” musi być interpretowane ściśle i nie może podlegać wykładni rozszerzającej. Określając okoliczności, które można zaliczyć do katalogu „uzasadnionego przypadku”, winno się brać pod uwagę – z jednej strony – charakter postępowania w sprawie skargi konstytucyjnej, która jest nie tylko środkiem ochrony indywidual-

nych praw i wolności, lecz także środkiem ochrony Konstytucji, a z drugiej strony – konkretną sytuację podmiotu wnoszącego skargę (por. np. postanowienia TK z: 27 czerwca 2006 r., sygn. SK 35/04, OTK ZU nr 6/A/2006, poz. 74 oraz 19 grudnia 2012 r., sygn. SK 34/09, OTK ZU nr 11/A/2012, poz. 144).

4.2. Trybunał Konstytucyjny, rozpoznając wniosek w niniejszej sprawie, nie znalazł podstaw do uznania, że zachodzi „uzasadniony przypadek”, który przemawiałby za zasądzeniem na rzecz skarżącego zwrotu kosztów postępowania. Z tego też powodu – na podstawie art. 54 ust. 2 zdanie drugie *a contrario* uotpTK – należało postanowić jak w punkcie 2 sentencji.